

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma

Môn học: TƯƠNG ƯNG BỘ – SAMYUTTANIKĀYA

Bài học ngày 9.4.2022

KHI DĨ VĂNG KHÔNG LÀ ÁM ẢNH
Kinh Kisāgotamī (Kisāgotamīsuttam)
CHƯƠNG V. TƯƠNG ƯNG TỶ KHEO NI (S.i, 129)

Theo thường tình thì quá khứ đau thương là vết hằn không ai muốn khơi lại thậm chí sợ hãi khi nhắc đến. Nhưng với một người trỗi dậy từ khổ ải với tuệ giác thì quá khứ chỉ là quá khứ. Ác ma muốn làm một Thánh ni xáo trộn nội tâm với việc nhắc lại biến cố bi lụy khi vị Thánh ni còn là một thiếu phụ mà đưa con duy nhất đột tử. Câu trả lời của Thánh ni giản dị: Ái và vô minh không còn thì có gì để bận lòng kể cả nỗi sợ hãi đối với Ác ma giữa rừng sâu. Câu chuyện một lần nữa nói lên con đường thoát khổ mà Đức Phật truyền dạy trong ý nghĩa chân thực nhất.

Kinh Văn

Sāvattṇidānaṃ.

Tại Sāvattṇi.

Atha kho kisāgotamī bhikkhunī pubbaṇhasamayam nivāsetvā pattaṭṭhāyamaṇāyā sāvattṇiṃ piṇḍāya pāvīsi. Sāvattṇiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātaṭṭhikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmim rukkhamūle divāvihāram nisīdi.

Vào buổi sáng tỳ khuru ni Kisā Gotamī đắp y, cầm bình bát và y kép đi vào Sāvattṇi khát thực. Sau khi khát thực và thọ trai xong vị ấy trên đường đi đến rừng Andha để nghỉ trưa. Sau khi đi sâu vào rừng vị ấy tĩnh tọa dưới một gốc cây.

Atha kho māro pāpimā kisāgotamīya bhikkhuniyā bhayam chambhitattam lomahaṃsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena Kīsagotamī

**bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamtivā somaṃ bhikkhuniṃ gāthāya
ajjhabhāsi –**

Rồi Ác ma muốn làm tỳ khuru ni Kisā Gotamī run sợ, hốt hoảng, kinh khiếp, rời xa
thiền định đã đến gần và nói lên kệ ngôn:

**“Kim nu tvam mataputtāva, ekamāsi rudammukhī;
Vanamajjhagatā ekā, purisaṃ nu gavesasī”ti.**

Sao con đã mất rồi
Vẫn một mình nhuộm lệ
Đơn thân vào rừng vắng
Đang tìm nam nhân nào?

**Atha kho kisāgotamīya bhikkhuniyā etadahosi – “ko nu khvāyaṃ manusso vā
amanusso vā gāthaṃ bhāsati”ti?**

Tỳ khuru ni Kisā Gotamī tự nghĩ: "Ai đã nói lên kệ ngôn này? Người hay phi nhân?"

**Atha kho kisāgotamīya bhikkhuniyā etadahosi – “māro kho ayaṃ pāpimā
mama bhayaṃ chambhitattaṃ lomahaṃsaṃ uppādetukāmo samādhimhā
cāvetukāmo gāthaṃ bhāsati”ti.**

Tỳ khuru ni Kisā Gotamī xét thấy: "Chính Ác ma muốn khiến ta run sợ, hốt hoảng,
kinh khiếp để từ bỏ thiền định đã nói lên kệ ngôn".

**Atha kho kisāgotamī bhikkhunī “māro ayaṃ pāpimā” iti viditvā māraṃ
pāpimantaṃ gāthāhi paccabhāsi –**

Tỳ khuru ni Kisā Gotamī biết được: "Đấy là Ác ma", liền nói kệ ngôn:

**“Accantaṃ mataputtāmi, purisā etadantikā;
Na socāmi na rodāmi, na taṃ bhāyāmi āvuso.**

**“Sabbattha vihatā nandī, tamokkhandho padālito;
Jetvāna maccuno [jetvā namucino (sī.)] senaṃ, viharāmi anāsavā”ti.**

“Qua rồi chuyện con chết
Tìm đàn ông cũng không
Ta không sợ, không lụy

Cũng chẳng sợ người đâu.

“Chẳng hỷ tham chỗ nào
Bóng tối đã xua tan
Thắng ma quân Tử thần
Ta an trú vô lậu.

Atha kho māro pāpimā “jānāti maṃ kisāgotamī bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

Ác ma biết được: "Tỷ khuru ni Kisā Gotamī đã biết ta" phiền muộn và thất vọng biến mất ngay chỗ ấy.

Thích văn

“Kim nu tvam mataputtāva ekamāsi rudammukhī

= Sao một mình rơi lệ như con chết?

Vanamajjhagatā ekā = đơn độc vào giữa rừng

purisaṃ nu gavesasī”ti = đang đi tìm đàn ông?

“Accantaṃ mataputtāmi = qua rồi chuyện con chết

purisā etadantikā = chấm dứt chuyện (tìm) đàn ông

Na socāmi na rodāmi = chẳng buồn, chẳng bi lụy

na taṃ bhāyāmi āvuso = này bạn, ta cũng chẳng sợ người

“Sabbattha vihatā nandī = hỷ tham mọi chốn đã đoạn tận

tamokkhandho padālito = Bóng tối muôn trùng đã xua tan

Jetvāna maccuno senaṃ = đã chiến thắng ma quân của tử thần

viharāmi anāsavā”ti = ta trú không lậu hoặc

Thích nghĩa

Sớ giải đề cập điều Ác ma nói liên quan tới một quặng đời đầy nước mắt trước khi xuất gia của thánh ni Kisā Gotamī vốn là một phụ nữ có đứa con trai duy nhất chết vì bạo bệnh. Vị này ôm xác con đi nhiều nơi mong tìm một thần y cải tử hoàn

sinh đứa con yêu quý của mình nhưng vô vọng. Cuối cùng nàng tìm đến Đức Phật được Bậc Đạo Sư khai thị bằng lời dạy nếu tìm được ít hạt cải trong nhà nào chưa từng có người thân chết thì sẽ cứu được hài nhi. Hột cải thì có nhiều nhưng không ai chưa từng có thân nhân chết. Nàng tỉnh ngộ chôn xác con rồi xuất gia. không lâu chúng thành quả.

Theo Sớ giải hai câu Accantam mataputtāmi / Purisā etadantikā nên hiểu trong ý nghĩa liên đới: chẳng màng chuyện con cái nên chuyện tìm kiếm đàn ông cũng chẳng còn.

*Tỳ kheo Giác Đăng dịch và biên soạn giáo trình
-ooOoo-*

3. Kisāgotamīsuttam [Mūla]

164. Sāvattinidānaṃ. Atha kho kisāgotamī bhikkhunī pubbaṅhasamayaṃ nivāsetvā pattaṭṭhāyamaṃ sāvattim piṇḍāya pāvīsi. Sāvattiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapatikantā yena andhavanam tenupasaṅkami, divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṃ rukkhamaṃle divāvihāram nisīdi. Atha kho māro pāpimā kisāgotamiyā bhikkhuniyā bhayaṃ chambhitattam lomahaṃsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena kisāgotamī bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā kisāgotamiṃ bhikkhuniṃ gāthāya ajjhabhāsi – “Kiṃ nu tvaṃ mataputtāva, ekamāsi rudammukhī; Vanamajjhagatā ekā, purisaṃ nu gavesasī”ti.

Atha kho kisāgotamiyā bhikkhuniyā etadahosi – “ko nu khvāyaṃ manusso vā amanusso vā gātham bhāsati”ti? Atha kho kisāgotamiyā bhikkhuniyā etadahosi – “māro kho ayaṃ pāpimā mama bhayaṃ chambhitattam lomahaṃsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsati”ti.

Atha kho kisāgotamī bhikkhunī “māro ayaṃ pāpimā” iti viditvā māram pāpimantaṃ gāthāhi paccabhāsi –

“Accantam mataputtāmi, purisā etadantikā;
Na socāmi na rodāmi, na taṃ bhāyāmi āvuso.

“Sabbattha vihatā nandī, tamokkhandho padālito;
Jetvāna maccuno [jetvā namucino (sī.)] senaṃ, viharāmi anāsavā”ti.

Atha kho māro pāpimā “jānāti maṃ kisāgotamī bhikkhunī”ti dukkhī dummanotatthevantaradhāyīti.

3. Kisāgotamīsuttavaṇṇanā [Aṭṭhakathā]

164. Tatiye **kisāgotamī**ti appamaṃsalohitatāya kisā, gotamīti panassā nāmaṃ. Pubbe kira sāvattiyam ekasmiṃ kule asītikoṭṭidhanaṃ sabbaṃ aṅgārāva jātaṃ. Kuṭumbiko aṅgārajātāni anīharitvā – “avassaṃ koci puññavā bhavissati, tassa puññena puna pākatiṃ bhavissati”ti suvaṇṇahiraññaṃ cāṭiyo pūretvā āpaṇe ṭhapetvā samīpe nisīdi. Athekā duggatakulassa dhītā – “aḍḍhamāsakaṃ gahetvā dārusākaṃ āharissāmī”ti vīthiṃ gatā taṃ disvā kuṭumbikaṃ āha – “āpaṇe tāva dhanaṃ ettakaṃ, gehe kittakaṃ bhavissati”ti. Kiṃ disvā amma evaṃ kathesīti? Imaṃ hiraññasuvaṇṇanti. So “puññavati esā bhavissati”ti tassā vasanaṭṭhānaṃ pucchitvā āpaṇe bhaṇḍaṃ paṭisāmetvā tassā mātāpitaro upasaṅkamitvā evamāha – “amhākaṃ gehe vayappatto dārako atthi, tassetam dārikaṃ dethā”ti. Kiṃ sāmī duggatehi saddhiṃ keḷiṃ karosīti? Mittasanthavo nāma duggatehipi saddhiṃ hoti, detha naṃ, kuṭumbasāminī bhavissatīti naṃ gahetvā gharaṃ ānesi. Sā saṃvāsamanvāya puttā vijātā. Putto padasā āhiṇḍanakāle kālamakāsi. Sā duggatakule uppajjitvā mahākulaṃ gantvāpi “puttavināsaṃ pattāmhī”ti uppannabalavasokā puttassa sarīrakiccaṃ vāretvā taṃ matakaḷevaram ādāya nagare vippalapantī carati.

Ekadivasaṃ mahatiyā buddhavīthiyā dasabalassa santikaṃ gantvā – “puttassa me arogabhāvattāya bhesajjaṃ detha bhagavā”ti āha. Gaccha sāvattiṃ āhiṇḍitvā yasmīṃ gehe matapubbo natthi, tato siddhatthakaṃ āhara, puttassa te bhesajjaṃ bhavissatīti. Sā nagaraṃ pavisitvā dhuragehato paṭṭhāya bhagavatā vuttanayena gantvā siddhatthakaṃ yācantī ghare ghare, “kuto tvaṃ evarūpaṃ gharaṃ passissasī”ti vuttā katipayāni gehāni āhiṇḍitvā – “sabbesampi kirāyaṃ dhammatā, na mayhaṃ puttassevā”ti sālāyaṃ chavaṃ chaḍḍetvā pabbajjaṃ yāci. Satthā “imaṃ pabbājetū”ti bhikkhuniupassayaṃ pesesi. Sā khuraggeyeva arahattaṃ pāpuṇi. Imaṃ theriṃ sandhāya “atha kho kisāgotamī”ti vuttaṃ.

Ekamāsīti ekā āsi. **Rudammukhīti** rudamānamukhī viya. **Accantaṃ mataputtāmhīti** ettha antaṃ atītaṃ accantaṃ, bhāvanapūṃsakametaṃ. Idam vuttaṃ hoti – yathā puttamaṇaṃ antaṃ atītaṃ hoti, evaṃ mataputtā ahaṃ, idāni mama puna puttamaṇaṃ nāma natthi. **Purisā etadantikāti** purisāpi me etadantikāva. Yo me puttamaṇassa anto, purisānampi me esevanto, abhabbā ahaṃ idāni purisaṃ gavesitunti. **Sabbattha vihatā nandīti** sabbesu

kandhāyatanadhātubhavayonigatiṭhitinivāsesu mama taṇhānandī vihatā.
Tamokkandhoti avijjākkandho. **Padālitoti** ñāṇena bhinno. Tatiyaṃ.